

สรุปประชุม  
เครือข่ายสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการรับโภชนาการอย่างเหมาะสมตามวัย  
๒๗-๒๘ กันยายน ๒๕๕๗

๑. ชื่อเครือข่าย

- Thai Alliance for Breastfeeding Action (TABFA)  
สมาพันธ์เครือข่ายนมแม่แห่งประเทศไทย (เครือข่ายนมแม่)

๒. หน่วยงานที่เข้าร่วม

- ภาครัฐ
  - กรมอนามัย
  - สำนักส่งเสริมสุขภาพ
  - กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก
  - สำนักโภชนาการ
  - กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
  - สำนักอาหาร สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
  - สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ
  - สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี
  - คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
  - กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน
  - สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
  - กรมการแพทย์
  - กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
  - สำนักงานประกันสังคม
  - ตำบลนมแม่ (กรมอนามัย)
  - อปท.นมแม่
  - โรงพยาบาลสายใยรัก (กรมอนามัย)
  - กระทรวงศึกษาธิการ มีติเจนนมแม่
  - สำนักการแพทย์ กทม.
- NGO/ individual
  - แผนงานรณรงค์เพื่อเด็กไทยไม่กินหวาน
  - มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล
  - มูลนิธิเครือข่ายครอบครัว
  - ศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย
  - แผนงานพัฒนาวิชาการและกลไกคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

- โครงการการสื่อสารเพื่อสนับสนุนแม่และ พลังดันร่างพรบ.ควบคุมการตลาดอาหารทารกและเด็กเล็ก
- Early Life Nutrition Network Thailand
- มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
- สสส.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
- UNICEF
- เครือข่ายสื่อเพื่อเยาวชน, คุณเข้มพร
- มูลนิธิเด็ก ครูหยุด
- สมาคมครอบครัวศึกษาแห่งประเทศไทย
- Media monitor
- กลุ่มแม่ออนไลน์
- สมัชชานมแม่
- กลุ่มสื่อเด็กและเยาวชน
- นิตยสาร/สิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับแม่และเด็ก (individual)
- สภาเด็กและเยาวชน ชมรมประธานนักเรียน (กลุ่มเครือข่ายสมัชชา)
- กลุ่มแม่ในสถานประกอบการ
- กลุ่มแม่อาสา (including celeb)
- WHO, IBFAN, UNFPA (ที่ปรึกษา)
- อสม.นมแม่
- ชมรมสายใยรัก
- ชมรมปราชญ์นมแม่
- สภาการพยาบาล
- สมาคมนักโภชนาแห่งประเทศไทย
- ชมรมหัวหน้าฝ่ายส่งเสริมแห่งประเทศไทย
- เสถียรธรรมสถาน
- กองทุนบทบาทสตรี
- สภาสตรี
- สมาคมแม่บ้านเหล่าทัพ
- สมาคมนายกเหล่ากาชาด
- SAVE the children
- วิชาการ
  - สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ
  - แผนงานวิจัยนโยบายอาหารและโภชนาการ เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ
  - แผนงานเครือข่ายควบคุมโรคไม่ติดต่อ

- สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล
- สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทย
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย
- ราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์แห่งประเทศไทย
- ชมรมโภชนาการเด็กแห่งประเทศไทย
- ศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหิดล
- สถาบันพระบรมราชชนก
- สำนักงานผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท

### ๓. วิสัยทัศน์

- เด็กไทยทุกคนต้องได้กินนมแม่และได้รับอาหารที่เหมาะสมตามวัย

### ๔. พันธกิจ

- ๑) ขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะ (public policy advocacy) เพื่อปกป้องส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการรับอาหารตามวัย รวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environment) ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ (monitor and surveillance) ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒) สร้างเสริมพลัง (empower) และพัฒนาศักยภาพ (capacity building) และความพร้อมให้กับองค์กรภาคี หน่วยงาน ชุมชน ครอบครัว และบุคคล ที่เกี่ยวข้องในการปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการรับอาหารที่เหมาะสมตามวัย
- ๓) ประสานงานเชื่อมร้อยเครือข่าย (network building) ระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทและมีศักยภาพในการขับเคลื่อนเพื่อสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการรับอาหารที่เหมาะสมตามวัย
- ๔) สื่อสารสาธารณะ (public communication) เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการรับอาหารที่เหมาะสมตามวัย และสร้างการรู้เท่าทันกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดของอุตสาหกรรมนมผงและอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก

### ๕. เป้าหมาย

- ระยะสั้น
  - ผลักดัน พรบ. ควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารทารกและเด็กเล็กและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
  - ส่งเสริมประสิทธิภาพและเตรียมความพร้อมในการบังคับใช้ กม. (เช่น ตั้งศูนย์ควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็กและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง)
- ระยะกลาง
  - Empower และการสร้างเครือข่าย ทั้งในระดับประเทศ และระดับชุมชน/ท้องถิ่น
  - CB ศักยภาพเครือข่าย ให้สามารถช่วยสนับสนุน และส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
  - พัฒนางานด้านวิชาการ
  - การสื่อสารสาธารณะ ให้คนไทยเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- ระยะยาว



ขั้นตอนการ เสนอ พรบ.	กิจกรรมของ TABFA	๒๕๕๗				๒๕๕๘										
		ต.ค	ก.ย	พ.ย	ธ.ค	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	
	Lobby/ชี้แจง ทีมกฤษฎีกา						เป็น ระยะๆ จนกว่า กฤษฎีกา การจะมี มติ									
สนช	ขอบคุณ คสช สนช									หลังจากที่ สนช. เห็นชอบ ทันที						
กรรมาธิการ	เสนอคนของ เรา, กตตัน										ก่อนการ จัดตั้ง กรรมาธิการ					
สนช วาระ ๒,๓	จัด ทีม ใฝ่ ระวัง และ รายงานผล												ตั้งแต่ก่อน และตลอด การประชุม ของ สนช.			
Endorsement	ขอบคุณทุก ภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง															หลังจาก endorsement ทันที

### กิจกรรมของ TABFA อื่นๆ (ระยะสั้น)

- Media advocacy โดยทำแบบ Proactive, Reactive, สื่อเป็นพวก
  - Stock ข่าว ทุก ๒ อาทิตย์ (ประมาณ ๒๐ ข่าว) เพื่อให้มีข่าวเกี่ยวกับร่าง พรบ. และความรู้อื่นๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง
  - อธิบาย แบบ proactive: policy arguments ตัวอย่างเช่น ๒๐ ประเด็นสำหรับ Act
  - Press tour โดยต้องทำให้เกิด media advocacy
  - Media luncheon สื่อสายสุขภาพ/ และสายอื่นๆ
- การสื่อสารอื่นๆ
  - public campaign เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของคน
  - Online, social network
  - Reality show/ docu-drama
- กิจกรรม Public hearing จะประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ดังนี้

- แจกข่าวสื่อ ก่อนวันงาน
- การจัดการในวันงาน
- การบันทึกรายงาน เพื่อเสนอรัฐมนตรี
- การลดแรงต่อต้านภายใน ๑ ปี
  - สื่อสารกับแพทย์ ราชวิทยาลัย
  - สื่อสารกับพยาบาล สภาการพยาบาล
  - สื่อสารกับกลุ่มแม่ (แม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมผง) ประชาชนทั่วไป
  - เดินสายพบสื่อหลักนอกเหนือจาก สื่อเดิมๆที่มีอยู่แล้ว
  - สื่อสารกับ สนช
  - สื่อสารกับ กฤษฎีกา
- หาแรงสนับสนุน
  - ล่ารายชื่อ โดยอาจมีการสื่อสารที่สะเทือนใจ เพื่อสร้างแรงกระตุ้นในการลงชื่อ (drama)
  - Public poll เน้นการใช้ภาษาง่ายๆ เช่น ว่าอยากให้ รมต ทำอะไรในการควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารทารกและเด็กเล็ก
  - สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ#๗ ธันวาคม ๒๕๕๗: สมัชชาเฉพาะประเด็น/side event/activity, free rider
- Lobby & events
  - กฤษฎีกา
  - ให้กำลังใจ ขอบคุณ โดยจะต้องทำให้เป็นข่าว เพื่อให้ประชาชนรับรู้
  - สื่อสารกับ สนช ๒-๓ ครั้ง แบบปูพรม (ส่งจดหมาย)
  - เจาะตรง สนช เช่น อ.เจตน์ และ ครูตวง
  - key persons ในรัฐบาล เช่น นายกรัฐมนตรี ภริยานายกรัฐมนตรี คุณอภิชาติ ตันตราภรณ์ คุณกอบกาญจน์ เป็นต้น
- จับตาความเคลื่อนไหวของบริษัท ว่ากำลังจะทำอะไรที่เป็นการขัดขวางการออก พรบ.นี้หรือไม่ หากพบออกข่าวเพื่อให้ประชาชนรับรู้
- แต่งตั้งทีมชี้แจง กฤษฎีกา ( กรมอนามัย, อ.เตย, ทีมอ.กิตติ ) อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนและตลอดการพิจารณา

## ๒. Preparation for Milk Code Act Implementation

- สนับสนุน การทำแผนปฏิบัติการของกรมอนามัย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- สนับสนุน การสื่อสารกับหน่วยงานต่างๆ

## ๓. สิทธิวันลาคลอดและการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ

- ส่งเสริมให้ใช้สิทธิลาให้ครบ ๙๐ วัน

- คู่มือก่อนการลาคลอด
- เจรจาเรื่องเกณฑ์การใช้สิทธิ เกณฑ์ค่าตอบแทน กับสำนักงานประกันสังคม
- Flexible working hour เช่น การขยายเวลาพัก การปรับเปลี่ยนเวลาเข้า-ออกงาน
  - สนับสนุนสถานประกอบการที่สนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (Good models) เช่น
    - การมอบรางวัลเพื่อสร้างกำลังใจ
    - knowledge management เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเก็บข้อมูลดีๆ
    - การทำงานวิจัยเกี่ยวกับ return of investment
  - สนับสนุนให้ข้าราชการลาคลอดได้ ๓ เดือน + ๒ เดือน (ไม่รับเงิน)
    - list ระยะเวลาลาคลอดของแต่ละหน่วยงาน เพราะไม่เท่ากัน บางแห่งได้ ๓+๓
  - เชื่อมโยงกับ happy workplace
- สนับสนุนการขยายมมนมแม่ใน ส่วนราชการ สนามบินสุวรรณภูมิ ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ
- สนับสนุนให้มีที่เก็บนมในที่ทำงาน หรือ จัดนมแม่ delivery (ไปรษณีย์ บ.ขนส่ง)
- กลไกสร้างความเชื่อมโยงกับ health care system กับ workplace เช่น การทำหนังสือจาก รพ.ไปยังสถานประกอบการเพื่อขอความร่วมมือในการสนับสนุนลูกจ้างหญิงเมื่อกลับไปทำงาน

#### ๔. Strengthening Health system responses

- สนับสนุนการจัดทำ booklet สื่อสารกับแม่และญาติ หลังออกจากโรงพยาบาล
- สร้างความร่วมมือ คลินิก รพ เอกชน
  - สนับสนุน/จัดอบรมบุคลากรทางการแพทย์ให้เกิดความมั่นใจว่าสามารถให้คำแนะนำเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้
    - Survey ความต้องการ/ความสนใจ/ list pro นมแม่
  - สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายสถานบริการ/แพทย์เอกชนปลอดนมผง
    - เริ่มจากโรงพยาบาลเอกชนที่เป็น Non profit
- สนับสนุนกลไกการผลิตบุคลากรสุขภาพ เช่น นักศึกษาแพทย์ แพทย์เฉพาะทาง นักศึกษาพยาบาล พยาบาลเฉพาะทาง นักศึกษาคณะสาธารณสุข นักศึกษาคณะส่งเสริมสุขภาพ
- Guideline การติดตาม การเยี่ยมแม่หลังคลอด เช่น การเยี่ยมบ้าน โทรติดตาม
- สนับสนุนกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาศักยภาพ อสม.นมแม่
- สนับสนุน early initiative BF ในโรงพยาบาล
- เปลี่ยนกลุ่มธุรกิจให้เป็นมิตร เช่นกลุ่มสภาอุตสาหกรรม แต่ถ้าไม่มีกฎหมาย ทางอุตสาหกรรมอาจไม่ให้ความร่วมมือ

#### ๕. Public communication

- ข้อมูลหลายประเภท
  ๑. Academic content
  ๒. Manual content เพื่อให้ข้อมูลในลักษณะ How to

- ๓. การเฝ้าระวัง
- ๔. Normalization content ข้อมูลที่ทำให้เกิด norm ในสังคมไทย
- หัวข้อข่าวสำหรับการขับเคลื่อน พรบ.
  - Media advocacy
    - เปิดตัว TABFA
    - Public hearing
    - ข่าวรวม สนับสนุน
    - ข่าว ครม ผ่าน
    - ข่าว สนช รับ
  - ข้อมูลเกี่ยวกับนมแม่
    - สถิติที่หน้าอายุ
    - IQ
    - โรคติดเชื้อ
    - NCD ระยะยาว
    - ค่าใช้จ่าย /เศรษฐกิจ คริวเรือน ประเทศ /Human face
    - ความเสียหายที่ไม่จำเป็น พัฒนาการ
  - ข้อมูลด้านการส่งเสริมการตลาดนมผง
    - เผยแพ็คเกจการตลาด บุคลากร
    - เผยแพ็คเกจการตลาด Overclaim
    - ผลประโยชน์ที่ได้ จาก act
    - Act ทำให้แม่เสียหายหรือไม่
  - ข้อมูลด้าน CODE
    - สิทธิของเด็กที่ถูกสังคมไทยละเมิด
    - กรรมการ international child right แนะนำ
    - ประเทศไหนทำแล้วบ้าง
    - WHO เรียกร้องอะไร
    - UNICEF เรียกร้องอะไร
- ช่องทางการสื่อสารที่เป็นแบบ interactive communication channels เช่น Hotline/ Call center/ กลุ่มพยาบาลที่ช่วยแก้ปัญหา /social network multifunction: (counselors & surveillance) with linkage to local agencies โดยคนให้ข้อมูลนอกจากเจ้าหน้าที่แล้วอาจเป็นแม่อาสา
- Viral marketing เช่น ทำ clip ลง youtube ให้แชร์กันเป็นทอดๆ
- สื่อใหม่



- Application
- Innovative approaches เช่น Breast feeding challenge
  - ทำ campaign ให้เป็นกระแสสังคม คล้ายๆกับ ice bucket challenge
- ปรับทัศนคติ เรื่องการลงทุนกับผู้ประกอบการรายจ้าง
- Celeb เช่น คุณลิซ่า แต่การใช้แม่दारาต้องระวังเรื่องการไปเป็น presenter ให้กับนมผงในอนาคตด้วย

## ๖. Network Management

- หลักการของ TABFA คือ
  - ทำงานร่วมกัน ส่งเสริม กระตุ้น ทำให้กระบวนการง่ายขึ้น แต่ไม่ทำงานแทน (Synergise & Catalyse Not replace)
  - อุดช่องว่างการทำงาน (Gap filling)
- ช่วง ๑ ปีแรกทำงานเป็นศูนย์ประสานงานให้กับเครือข่าย
- Appropriate appearance to public
- Resource & network mobilization: philanthropic partners
- งบประมาณ
  - UNICEF ในเรื่องขับเคลื่อน พรบ.
- ทำงานกับเครือข่ายระดับพื้นที่
- Piggy back การประชุมระดับชาติ เช่น เป็นเจ้าภาพร่วม และมีส่วนร่วมกำหนด theme
- กลไกการสื่อสาร
  - ภายใน การสื่อสารกับเครือข่าย
  - กับสาธารณชน ผ่าน Website, link, archive, factsheet newsletter (electronic file)

## ๗. โครงสร้างการทำงาน

### ที่ปรึกษา

๑. อธิบดีกรมอนามัย
๒. ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ
๓. ผู้อำนวยการสำนักโภชนาการ
๔. ผู้อำนวยการกองสวัสดิการแรงงาน
๕. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ
๖. ผู้อำนวยการสำนักอนามัยกรุงเทพ
๗. ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ กทม.
๘. สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล
๙. สมาคมโภชนาการแห่งประเทศไทย
๑๐. ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

๑๑. ราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์แห่งประเทศไทย
๑๒. ชมรมโภชนาการเด็กแห่งประเทศไทย
๑๓. นายกสภาการพยาบาล
๑๔. มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
๑๕. ศูนย์ฝึกอบรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และโภชนาการเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหิดล

#### คณะทำงาน

๑. นพ.ศิริวัฒน์ ทิพย์ธราดล		ประธาน
๒. พญ.ยุพียง แห่งเชาวนิช		รองประธาน
๓. คุณจินตนา พัฒนพงศธร	ผู้แทนกรมอนามัย	คณะทำงาน
๔. พญ.ชมพูนุท โตโพธิ์ไทย	ผู้แทนกรมอนามัย	คณะทำงาน
๕. ผศ.ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์	ผู้แทนด้านกฎหมาย	คณะทำงาน
๖. คุณदनัย สุวรรณา	ผู้แทนด้านกฎหมาย	คณะทำงาน
๗. พญ.รัชดา เกษมทรัพย์	ผู้แทนสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี	คณะทำงาน
๘. พญ.นิพรธรรพร วรมงคล	ผู้แทนมูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย	คณะทำงาน
๙. พญ.ดวงพร ปิณจีเสศิริกุล	ผู้แทนสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร	คณะทำงาน
๑๐. รศ.ดร.กิตติ กันภัย	ผู้แทนด้านสื่อสาร	คณะทำงาน
๑๑. อ.นันทวัน ยันตะติลก	ผู้แทนด้านสื่อสาร	คณะทำงาน
๑๒. รศ. กรรณิการ์ วิจิตรสุคนธ์	ผู้แทนสภาการพยาบาล	คณะทำงาน
๑๓. นพ.คมกริช เอี่ยมจิรกุล	ผู้แทนราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์	คณะทำงาน
๑๔. พอ.พญ.ปริศนา พาณิชกุล	ผู้แทนราชวิทยาลัยสูตินารีแพทย์	คณะทำงาน
๑๕. รศ.พญ.อุมาพร สุทัศน์วรวิฑู	ผู้แทนราชวิทยาลัยกุมารแพทย์	คณะทำงาน
๑๖. พญ.ศิริรัช ชมโ	ผู้แทนราชวิทยาลัยกุมารแพทย์	คณะทำงาน
๑๗. คุณนภัทร พิศาลบุตร	ผู้แทน UNICEF	คณะทำงาน
๑๘. คุณจตุพร เอ็มพันธ์	ผู้แทนกลุ่มแม่อาสา	คณะทำงาน
๑๙. คุณวุฒิมิพงษ์ ปรีดาภัทรพงษ์	ผู้แทน สสส.	คณะทำงาน
๒๐. คุณธีรวัฒน์ อภิปรัชญาฐิติกุล	ผู้แทน สสส.	คณะทำงาน
๒๑. คุณวิสุทธิ บุญญะโสภิต		เลขานุการ
๒๒. คุณพัชรา อุบลสวัสดิ์		เลขานุการ
๒๓. คุณนิศาชล เศรษฐไกรกุล		เลขานุการ

#### ๘. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- หน่วยงานที่ควรขับเคลื่อนในการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
  - Milk code

- สิทธิการลาคลอด
- สถานประกอบการ
- ระบบบริการสุขภาพ
- การสื่อสารสาธารณะ
- การจัดการเครือข่าย

● ส่วนขาดของการทำงาน

- ขาด pressure group
- ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง
- ขาดแผนยุทธศาสตร์
- ขาดคนมีความรู้ในเรื่องนมแม่อย่างแท้จริง/ มีจำนวนไม่เพียงพอ
- ขาดจิตสำนึกในบุคลากรสุขภาพ
- ขาดกำลังใจในการทำอย่างต่อเนื่อง / ขาดแรงจูงใจ
- ขาดคลินิกนมแม่ / คนที่ให้คำแนะนำเมื่อแม่มีปัญหา
- ขาดการสื่อสารที่ชัดเจนและเข้าใจตรงกัน
  - ขาดการสื่อสารระดับปัจเจกบุคคล (การฉายวิดีโอ การให้เจ้าหน้าที่สื่อสารให้เข้าใจ แต่ใช้ภาษาที่ไม่เข้าใจ)
  - ขาดการสื่อสารสาธารณะ
- ขาดการวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหา ส่วนใดที่ควรแก้ไข หรืออะไรที่เร่งด่วน สิ่งใดดี/ไม่ดี เช่น ปัญหาด้านระบบการบริการของสาธารณสุข ปัญหาด้านความเชื่อของแม่ กล่าวคือ การให้นมร่วมกับน้ำ
- ขาดระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ/ศูนย์ข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนมแม่
- มีความไม่เข้าใจที่ตรงกันทั้งระหว่าง”แพทย์” ด้วยกันเอง
- ขาดนโยบายระดับประเทศที่ชัดเจน
- ขาดวิธีการดำเนินงานในการแก้ปัญหาด้วยนมแม่
- ขอบเขตในการทำงานไม่ครอบคลุม หน่วยงานนอกเหนือจากที่สังกัดในกระทรวงสาธารณสุข
- ขาดเครือข่ายแม่และเด็ก
- แม่และญาติขาดความมั่นใจในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น ความเชื่อของคนในครอบครัว หรือ แม่ยังไม่มั่นใจว่าลูกจะมีน้ำนมให้ลูกพอกิน
- ขาดเจ้าภาพที่ชัดเจน ตอนนี้เป็นการมอนามัยหรือใคร หากมีเจ้าภาพที่ชัดเจน มีแผน มีงบประมาณก็น่าเป็นเรื่องที่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- ขาดกระแสสังคม เพราะสังคมส่วนใหญ่ยังขาดความ “อยาก” ในการเปลี่ยนสภาพสังคมให้เอื้อกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- ขาดความจริงจังในการสร้างระบบและกลไกที่จะสร้างปัจจัยเอื้อให้แม่เลี้ยงลูกด้วยตนเอง เช่น ระบบ follow up หลังออกจากโรงพยาบาล
- ขาดการวิจัยที่สนับสนุนการขับเคลื่อนสังคม

- ขาด champion ที่ high profile พอในการขับเคลื่อน
- ขาดการเชื่อมต่อกันของแต่ละชุมชน ขาดการเชื่อมต่อความรู้ในแต่ละพื้นที่ แต่ละโครงการ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือกระบวนการทำงานที่เป็น best practice ไปยังที่อื่น
- ขาดการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยขับเคลื่อนนมแม่